



Kälarne *Nytt*

En tidning för Kälarnebygden

årgång 14 nr 4

Aug 2018

Gunder Hägg 100 år

Den 31 december är det 100 år sedan Gunder Hägg föddes. Jämtlands läns Idrottshistoriska Förening valde att förskottsfera ”Gunder 100” redan på sommaren. Lördagen den 21 juli deltog ett 60-tal i ceremonin i Johannesnäs, en udde mitt emot Sörbygden. Bland deltagarna fanns också Hägg-intresserade från grannlänen. Vid upptakten och ceremonin i Johannesnäs vid resterna av Gunders födelsehus och det nyuppsatta minnesmärket talade Bräckes pågående kommunalråd Jörgen Persson, som överlämnade en krans. Minnesmärkets initiativtagare Bengt Brügge berättade om Gunders uppväxt. Föreningens ordförande Thord Eric Nilsson ledde den tredelade Gunderdagen. Den saluterades av en välkommen regnskur.

Då det var dags att jogga på den igenväxta idrottsplatsen i Ljungå var det åter strålände sol. På den igenväxta idrottsplatsen spelade man så sent som på 70-talet fotboll. Där fanns redan hög skog medan motorentusiaster sett till att det fanns öppna sandbanor att springa på. Några deltagare tillkom och några försvann när ung som gammal gavs möjlighet att jogga, gå eller springa 1500 m på den idrottsplats där Gunder debuterade.

Först kördes ett mer tävlingsinriktat heat där bygdens egen Jonas Svedevall var snabbast. Jonas pappa, Björn-Evert Andersson, var en gång en av länets bästa löpare.

Denna tidning sponsras av
GUN SVEDEVALL ANDERSSON och
BJÖRN EVERT ANDERSSON

Allt avslutades med film och fika på Ljungå bygdegård, där man fick olika minnesbilder av Gunder, som på sin tid var världens bäste löpare med 15 världsrekord på sitt samvete. Filmskaparen Gösta Olsson medverkade också vid träffen. Gösta gjorde många intervjuer med Gunder för Radio Jämtlands räkning.

Thord Erik Nilsson



*Fr. v: Fridolf Westman, Gösta Holmér,
Henry Kälarne och Gunder Hägg*

Fridolf och Gunder

En man som faktiskt hade viss betydelse för Henry Kälarnes och Gunder Häggs framgångar var Fridolf Westman. Han anställde först Henry Kälarne och därefter Gunder Hägg som drängar på sin gård i Svedje. Fridolf hade nämligen näsa för vilka som kunde ha förutsättningar att bli goda löpare, och dem uppmuntrade han. Löpträningen skedde ofta på arbetstid och Fridolf fick råd och detaljerade, skriftliga instruktioner från Riksidrottsförbundets tränare Gösta Holmér om hur han ansåg att träningen skulle bedrivas.

Fridolf satsade såväl tid som pengar på långväga resor till olika platser där hans framgångsrika drängar tävlade.

Det har sagts och skrivits en hel del om att tiden som dräng i Svedje och att Fridolf Westmans insatser inte betydde något för Gunder Häggs framgångar. Min bestämda uppfattning är att denna hållning är osaklig och i huvudsak grundar sig på "misskötta relationer", något som framkommit vid mina samtal med Fridolf. En mer positiv inställning till Fridolf som tränare omtalas i den dedikation som Gösta Holmér skrev i sin bok "Vägen till rekorden":

*"Fridolf Westman! Med tack och erinran om Ditt oegennyttiga arbete.
Tillgivna vännen, författaren Gösta Holmér."*

Runa Westman

Sommaren i Väster Övsjö !

Tidigt, redan före midsommar, ja faktiskt större delen av vintern pågår febril aktivitet bland VästerÖvsjö-borna. Det gäller att komma på en finurlig installation till Badhusparken. Efter allt grubblande, snickrande, målande är det dags att sätta ut skapelserna i parken. Och midsommardagen firas parkens öppnande för säsongen. Det blå-gula bandet klipps och en stor hop människor promenerar genom parken för att därefter fika i bygdegården. Dagligen kan man under sommaren och långt in på hösten se människor flanera på stigen invid sjön. En del passar på att ”låsa fast” sin kärlek vid kärleksbron och därefter kasta nyckeln i sjön. Badhusparken har blivit en succé och ett trevligt utflyktsmål. Det blir inledningen till sommaren med och i bygdegården. Teatersuccén, den nyskrivna enaktaren HINNER JAG PLANKA? spelades inte mindre än tre gånger och det var fullsatt alla gånger.

Årets biljakt var en succé redan förra året! Och i år åkte de tävlande ekipagen runt i bygden och samlade in bl a vedträ som var 38 cm, hårdkokt ägg, foto på en nyckelpiga, löste gåtor hos fader Kjelle m m. Som avslutning skulle deltagarna göra ett showframträdande! Alla deltog med liv och lust. Det var ett ekipage från bygden som kammade hem segern trots deltagande från stora delar av länet i övrigt.

Den stora konstutställningen samlade i år 12 konstnärer och 91st konstverk. Konstnärer från närområdet men också från bl a Härjedalen medverkade. Utställningen pågick i två veckor och besöktes av många människor. En hel del konst såldes under veckorna.

I bygdegården kunde man också besöka Vantutställningen som fanns en trappa upp. Ca 180 vantar av skilda kvalitéer och olika mönsterstickningar visades och det var kvinnor från bygden som hade tillverkat dem. En stor beundran för den kvinnokraften. Utställningarna samlade ca 600 besökande på två veckor!

Förutom detta kunde man i bygdegården njuta av nygräddade våfflor, hembakade kakor, kaffe och saft. Serveringen sköttes av frivilliga Ortsbor och de årligen hemvändande ”turisterna”. Tack vare dessa krafter som med sitt goda humör stekte våfflor så det stod härliga till skapades den trevliga atmosfären som är kännetecknande för bygdegården. En plats där man träffas och umgås. Där arbetskamrater, släktingar, bekanta från när och fjärran strålar samman. Ett utmärkt tillfälle att äta lunch samtidigt som man beskådar de vackra vantar och kanske inhandlar ett konstverk.

Quizkvällen avslutade de två intensiva veckorna. Många kluriga frågor

ställdes och stämningen var hög när man i lagen bl a diskuterade VM-lagens, i fotboll, flaggor, vilken växtzon Väster Övsjö tillhör m m .

Runt sjön ligger härliga sandstränder och det har badats och skratten och plasken har ekat över nejden. Det har plockats hjortron men inte grillats. Stämningen under sommaren i och kring bygdegården har varit magisk och vi ser fram emot en ny spännande sommar 2019!

OCH ÖVER ALLTIHOPA LYTE MODER SOL!

Berit Källström

Här är vantutställningen i Väster-Övsjö



Sommaren i Fugelsta, Ulrika Hansson berättar:

I Fugelsta planerade vi som vanligt inför vår traditionella marknadsdag med kams i början av augusti, men tyvärr blev vi tvungna att inställa evenemanget och avboka alla knallarna, då brandrisken ansågs alltför hög efter den långvariga sommartorkan. Det var förstås inte alls roligt. Inga nya evenemang planeras i höst. Men vi måste ju tänka längre än så. Det blir säkert scotercafé till vintern igen och sedan tar vi nya tag inför nästa sommar, säger Ulrika optimistiskt.

Hans-Erik Nilsson berättar:

Helmer och några till bodde i Strömbacken några kilometer från byn. Sent en kväll kom Ville och Valdemar dit. Det var värsta tänkbara ”såbbföre”.

Besökarna fick ju kaffe och dom som bodde där tyckte att Ville och Valdemar kunde stanna kvar på natten. Det var ju så långt till byss.

- Jo! sa Ville och Valdemar, men det är ju ingenting mot vad vi har gått förut i dag!

Nytt folk på "Lägdan"



Anna och Andreas på brotrappan bland blommorna

För några veckor sedan flyttade de nya ägarna in på gården "Lägdan" i Västane, gården som tidigare ägdes av Susanne Carling och Eje Åhlander.

Det är Anna Göransson och Andreas Viklund som numera äger och bor i det fina huset.

Tidigare bodde de i Dövik, där de hyrde ett hus. Anna kommer från Hoo och Andreas är född på Flärken. Han påbörjade sin utbildning i Kälarne skola, så han är inte helt obekant med sin nuvarande hemtrakt.

Han är anställd som virkesutsynare åt Rundvirke skog, där han väljer ut och markerar träd som lämpar sig för tillverkning av stolpar.

Anna, som är sjuksköterska, arbetar för närvarande på Sollefteå sjukhus, dit hon pendlar varje arbetsdag.

Hon hinner ändå ägna sig en hel del åt sina fritidsintressen, som hon delar med Andreas, nämligen hundar och jakt.

Förutom jaktintresset var det också den vackra naturen som lockade liksom

närheten till hemtrakterna.

I sin stora, fina hundgård har de en jämthund och en stövare. Båda är tikar. Anna ägnar sig endast åt harjakt, men Andreas deltar i både älg- och harjakt. Det finns gott om hare här, säger Anna. Det har hon redan upptäckt, när de vandrat omkring på stigarna i Svedjeberget. Stigar som till stor del hölls öppna eller som trampades upp av Eje och Susanne under deras hundpromenader.

Anna och Andreas har inga planer på storrenovering av sitt hus än, men till vintern kan de tänka sig att måla om och tapetsera en del av rummen.

Några av grannarna har de hunnit prata med efter flytten, men de kommer nog att finna, att alla vi som bor längs den här byvägen egentligen är riktigt hyggligt folk, så jag tror säkert att de har hamnat rätt.

Runa Westman

Ingegerd Nilsson berättar om sommaren i Sörbygden

I Sörbygden har man under många år haft som tradition att servera kams på midsommaraftonen. Som vanligt samlades mycket folk även i år.

Så klart, eftersom kamsen alltid är ”extra god” här, säger Ingegerd, även om hon också vet att alla byar gärna framhåller att just deras kams är den allra läckraste.

I Sörbygden får man dessutom backa på kamsen, vilket är populärt. Tyvärr kunde vi inte fixa detta på midsommar i år, då det var så lång kö hela tiden.

Den 16 juli anordnades sommarens hembygdsdag med kvällsauktion, även detta en tradition sedan 1996 i Sörbygden. Auktionist var Reima Joutzen. Kams, kesfil och korv serverades även vid detta tillfälle. Under auktionen kunde man köpa hamburgare och läsk, som gick åt som smör i solsken.

Auktionen började vid 16-tiden och pågick till omkring 20.30, då knotten blev för svår. Trots sommarhettan var det många tillresta och det blev ännu en riktigt lyckad sommandag i Sörbygden.

Elsie Lundh har haft sommarcafé i bagarstugan hela juli månad, där hon serverade kaffe med tunnbrödsstutar, våfflor och gott kaffebröd.

Röda Korset Kupan i Kälarne:

50% på kläder och skor under hela september månad.

Vi har även fått in ett parti med tyger och garner!

Margareta och Björn Jonsson

Lammproducenter i Västerövsjö

Margareta och Björn Jonsson köpte hans barndomshem i Väster-Övsjö 1988 och flyttade in på hösten samma år. Björn arbetade i den egna skogen medan Margareta var verksam som avbytare på lantgårdar i trakten.

Sina tre första får fick de av snickaren Lennart Hedman och därefter köpte 15 till av John Erik Johansson i Höglunda år 1990.

Den nya ekonomibyggnaden uppfördes 1992 – 1993. Höladan byggdes 1992 och första fårstallet blev klart 1993. Det gamla boningshuset från 1922 brann ned till grunden 17 maj 1998. Under uppbyggnadstiden bodde familjen i baracker, som ställts upp på gården. Det nya huset stod klart i mars 1999.

Tillbyggnaden av fårhuset skedde 1996. Det blev dubbelt så stort som det gamla, så nu fick man plats för 150 tackor. Det räckte inte längre än till 2003 - 2004.

Den vintern uppfördes en nybyggnad, som godkändes för 190 tackor med lamm. Som mest har man haft 310 tackor. Varje år inköps minst tre baggar.

Fåren tillåts beta högst två år på samma mark. Detta för att undvika parasiter, som lätt kan sprida sig om det betas för lång tid på samma ställe. Lammen är mycket känsliga för parasiter.

Byggandet fortsatte på gården. År 2010 tillkom ytterligare en ny gödselvårdsanläggning (dynghög, förklarar Björn) samt en halmlada.

Man får ha kontakter med många olika markägare, säger Björn. Det är ett evigt pusslande med alla flyttningar av fåren. I år har det varit en hel del skador på åker och äng. Det beror på att folk kört traktor där eller åkt mycket med skoter.

De förstår nog inte att det växer betydligt mindre gräs där de farit fram, säger han.

Fåren de ska ta rätt på själva slaktas i Görvik. Därifrån fraktas köttet till fryshus i Östersund, där lammproducenterna får hämta hem köttet till försäljning. Scan, som slaktar i Rättvik, hämtar själva och köper en stor mängd lammkött. Det är slaktarna som skickar skinnen till beredning. Ullen går till ett spinneri i Norrtälje, där man tillverkar garnet, som är mycket mjukt och finfibrigt.

I år kommer Margareta och Björn bl.a. att vara med och sälja sina produkter vid skördefesten i Västane den 23 september.

Margareta är den som är djurskötare på åker och äng. Det är en stor fröjd att se hur hon arbetar tillsammans med sina hundar vid fårflyttningarna. Med små gester och knappt hörbara kommandon får hon hundarna att föra flocken precis dit hon önskar. De tre hundarna är av raserna Bordercollie och Working Kelpie.

De är alla tre ganska lika i sitt arbetssätt. Margareta gick ett flertal kurser i början för att lära sig hantera hundarna. Man får börja i koppel. Men hundarna vill vara till lags och de skall jobba endast när föraren är med. De får aldrig valla fåren själva.

Lamningstiden pågår dygnet runt i fyra veckors tid samt två veckor ytterligare morgon och kväll. Under dessa veckor kan cirka 20 tackor lamma varje dygn. Det kan bli ca 60 lamm på ett dygn. Det är en jobbig tid. Man hinner bara äta, sova och dra lamm, säger Margareta. Något flasklamm blir det under varje lamningstid. När man har fått 60 -70 boxar med tacka och lamm, då behövs det extra personal på gården, så vid dessa tillfällen brukar Karin Olsson komma till hjälp.

Det är mycket arbete. Men man blir ju van, säger Margareta. Det är minst jobb under perioden november - januari. I februari är det klippning. Hon klarar av att klippa ca 10 får i timmen. Hon brukar också klippa får i andra besättningar än den egna.

Visst är detta en arbetsintensiv gren av jordbruket, säger de, men det är ett fritt jobb på sätt och vis, trots att mycket är detalj - och EU- reglerat och belagt med straffavgifter om man t.ex. använt fel gröda (24 000 kr/hektar) eller slagit åker och träda i förtid. Man är även skyldig att föra ut djur från djurjournal och att anmäla om kadaverhämtning har skett.

Försäljningen av får är också omgärdad av många olika bestämmelser. Det blir mycket pappersjobb och många regler att förhålla sig till. Man måste vara både bonde och organisatör.

- Det enda vi lejer för på gården är såmaskin och tröska. Vi har också hjälp med utgödsling av fårhuset.

Men vi har faktiskt fått en del priser, av t.ex. Västnede Byförening, Gröna Guldets företagspris vid Guldgalan, LRF:s och Norrskogs företagspris, Miljöstipendium 2016 från Bräcke kommun, två priser från slakterier samt att jag får en puss varje morgon av Margareta, avslutar Björn med belåten min.

Runa Westman

Margareta och Björn inspekterar det nya stallet med fåren som intresserade åskådare.



Här finns ull, korv och annat till försäljning!



Det är inte bara små lamm som kommer till familjen Jonsson. Här är barnbarnet Alvar från Uppsala på besök.

Skottkällan

En man från Ansjö (ansjöman) och en man från Hovdsjö (hovdsjöman) hade gemensam jakt och fångsträtt i Rotån. En dag hade hovdsjöman ensam och olovandes vittjat bäverfällorna i Rotån. Ansjöman gick efter och sköt ner hovdsjöman. Han stoppade ned honom i en kallkälla, som sedan fick namnet Skottkällan. Ansjöman fick sona dråpet med att avstå sin del av bäverfångsten i Rotån. Skottkällan ligger vid en stig mellan Docksmyran och Störbodana. Skottkällan var ett gränsmärke mellan Sverige och Norge, när Jämtland tillhörde Norge.

Nedtecknat av Sven Erik Svensson

10 år som rektor på Kälarne skola

Dessa år har gått med en rasande fart med många utmaningar. De har bl.a. innehållit befattningsutbildning till rektor i 3 år, implementeringen av den nya läroplanen 2011, nya nyckeltal på lärartätheten, en av Sveriges bästa skolutvecklingar när det gäller betygsresultat, genomfört en, till en lösning på dator för elever på högstadiet, ny reviderad läroplan 2018 med fokus på digitalisering och mycket mera. Till sist vill jag tacka den fantastiska personal som har arbetat under dessa år och gjort skolan till en skola i framkant i Sverige. Nu lämnar jag med varm hand och många lyckönskningar över till den nya rektorn Eva Kvist och samtidigt presenterar ny personal som vi tillsammans har rekryterat inför detta läsår.

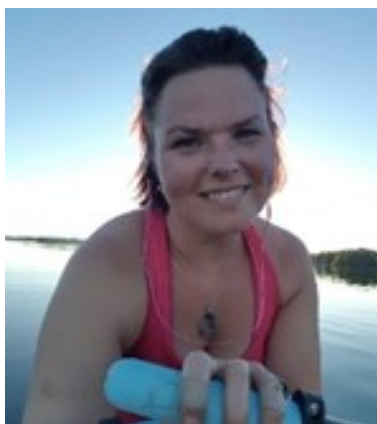
Reidar Otterbjörk

Veronica Källström

Lärare i Engelska och Spanska

Hur kommer det sig att du utbildade dig till pedagog och hur länge har du arbetat som pedagog?

Jag har haft många bra lärare under min skolgång som har inspirerat mig att själv bli lärare. Ingrid Antonsson som jobbade på Kälarne skola har varit en av mina största förebilder som människa och pedagog. Jag började jobba i skolan år 2000.



Vad är roligast med att arbeta som pedagog?

Eleverna så klart! Det är ett krävande jobb, men man får tillbaka så mycket, och jag får nya kunskaper varje dag.

Vad gör dig till en bra pedagog?

Jag försöker tänka att jag undervisar elever, och inte ett skolämne. Vi lär barnen så mycket mer än skolämnen: Vi förbereder dem för att möta framtiden.



Aishah Hasan

Lärare mellanstadiet

Hur kommer det sig att du utbildade dig till pedagog och hur länge har du arbetat som pedagog?

Jag har arbetat i 8 år som pedagog. Redan som liten visste jag att jag ville jobba med barn. Jag ville antingen bli barnläkare eller lärare. När jag började närma mig studenten hade jag bestämt mig för att studera till lärare.

Franziska Stoller

Fritidsledare

Hur kommer det sig att du utbildade dig till pedagog och hur länge har du arbetat som pedagog?

Redan när jag var ung tyckte jag om att motivera och aktivera barn. Jag bestämde mig tidigt för en pedagogisk utbildning. Jag har jobbat 12 år på ett barnhem i Berlin.

Vad är roligast med att arbeta som pedagog?

Jag tycker än idag att det är spännande och fantastiskt att man kan hjälpa barn i deras utveckling på många olika sätt.

Vad gör dig till en bra pedagog?

ibland kan det ta längre tid att hitta bra lösningar på t ex konflikter, men jag är bra på att leta efter lösningar. Jag försöker alltid bygga upp förtroende till barnen och att vi gemensamt går vägen fram tillsammans.



Nya tider för hotell ÖSTJEMTEN

Observera att vi har nytt telefonnummer 0696-165 10

Vi erbjuder lunchservering alla vardagar 10.00– 13.00

Hotellövernattning, Middagspaket och Frukostbricka

Uthyrning av lokaler för arrangemang

Varmt välkomna!

Kälarnenyt (aug) sep-okt

Information från Hällesjö-Håsjö församling, Hemsida:

www.svenskakyrkan.se/hasjopastorat Telefon: 0696-536 30

Söndag 26/8 Kl. 18 **Gudstjänst** Håsjö gamla kyrka

Tisdag 28/8 Kl. 19 **Musik i augustikvällen med Christine, Sture och Janne.**

Sång, musik och musikfläta. Fika servering. Västane församlingshem

Onsdag 29/8 Kl. 14 **Andakt** Tallgläntan

Söndag 9/9 Kl. 11 **Gudstjänst** Hällesjö kyrka

Söndag 16/9 Kl. 11 **Gudstjänst** Håsjö nya kyrka

Söndag 23/9 Kl. 18 **Gudstjänst** Hällesjö kyrka

Onsdag 26/9 Kl. 14 **Andakt** Tallgläntan

Söndag 7/10 Kl. 11 **Gudstjänst** Håsjö nya kyrka

Söndag 14/10 Kl. 11 **Gudstjänst** Hällesjö kyrka

Medlemsinfo Kälarnebygdens förening: Bankgiro 5404-9606

Genom att vara medlem stöder Du föreningens ambitioner att verka för en positiv utveckling för Kälarnebygdens invånare, företag och föreningar. För att bli medlem betalar Du/Ni en engångsinsats och en årlig medlemsavgift. Medlemsavgifter:

	Enskild	Familj	Förening	Företag
Insats (engångs-)	50	100	100	500
Årlig medlemsavgift	100	100	100	200

Se tidningsbilderna i färg och läs KälarneNytt på www.kalarnenyt.se

Annonspriser Kälarnenyt:

helsida 1000 kr, halvsida 500 kr, kvartssida 250 kr, tredjedels sida 330 kr

Se tidningsbilderna i färg och läs KälarneNytt på www.kalarnenyt.se

Nästa nr av KälarneNytt, nr 5, 2018 trycks den 26/10. Manusstopp: 19/10.

Redaktör samt annonser och sponsring: Runa Westman, 070-349 12 09,
e-post runwes@telia.com

Ordförande i Kälarnebygdens förening: Michael Löfgren, 070-666 56 74
eller 0696-403 01 (hem) e-post michael.lofgren@poles.se